LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Број 14 ● новембар 2013. ● www.legeartis.rs

Да ли је могуће лечење у иностранству?

ПОСЕБАН ДОДАТАК
Застарелост кроз судску праксу

... ПЛУС

ШТА ДОНОСИ НАЦРТ ЗАКОНА О ШТРАЈКУ?

ПРИМЕНА ИНСТИТУТА ЗАСТАРЕЛОСТИ

ПРОМЕНА ПРАВНЕ ФОРМЕ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКАТА

НАКНАДА ЗА УРЕЂИВАЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ ДРЖАВИНСКЕ ЗАШТИТЕ

Судски поступци
Предистражни поступак према новом ЗКП-у

Царине
Електронско пословање у царинским поступцима

Унакрсни поглед
Законито и праведно до положаја у државној управи

Ауторско право
Коришћење музичких дела и наплата ауторских хонорара

LEGE ARTIS
ИНГ-ПРО

др Хајрија Мујовић-Зорнић, научни саветник Института друштвених наука у Београду и потпредседница Удружења правника СУПРАМ
„Пацијентима се не може оспоравати право на дијагностику или неку врсту савременије биомедицинске анализе за коју не постоје технички услови да се омогуће у Србији, без обзира на то да ли је реч о процедури, појединачној мери или целокупном третману."

др Горан Илић, заменик Републичког јавног тужиоца
„Мало је вероватно да ће надређени јавни тужилац непристрасно преиспитати одлуке нижег тужиоца када би тиме, посредно, признао и сопствени пропуст у вршењу хијерархијског надзора."

Весна Филиповић, судија Првог основног суда у Београду и руководилац Одељења судске праксе у грађанској материји
„Уколико доспелу обавезу дужника преузме друго лице, време застарелости и даље тече, те се узима да је лице које је преузело обавезу дужник од почетка доспелости обавезе. Услов је да постоји пуноважан правни пренос обавезе."

Веселин Милошевић, помоћник директора Управе царина Републике Србије
„Управа царина одлучила је да предузме иницијалне кораке ка увођењу електронског пословања и у остала два основна царинска поступка, а то су увоз и извоз робе."

Весна Николић, адвокат с дугогодишњим искуством у државној управи
„Доношење одлука и руковођење радним процесом треба да буду поверени државном службенику који је пажљиво и непристрасно одабран у законито спроведеном поступку."

мр Ненад Соврлић, начелник у Градској управи града Београда
„Очигледно је да накнада (за уређивање грађевинског земљишта) не представља само компензацију коју инвеститор плаћа за прошле или будуће трошкове комуналног опремања локације, већ и начин захватања градске ренте."

др Љиљана Рудић-Димић, консултант за ауторско право
„Музика је, неспорно, неизбежан 'зачин' и саставни део сваког радијског и телевизијског програма, односно учесник сваког рекламног спота без изузетка."

Ненад Цвјетићанин, адвокат, сарадник у настави на Правном факултету Универзитета Унион у Београду
„Закупац који живи у стану који му се издаје по основу уговора о закупу, има фактичку власт на том стану, чак и онда када на неколико дана оде из тог стана, односно када не борави у њему."

Преглед робе који се одређује приликом обављања ових поступака, свакако је у складу са ниским степеном ризика робе која се на овај начин отпрема или допрема. С друге стране, а с обзиром на то да се **евентуални пр**
само на гра
његово
и једи
до
на
се на брзину
процедура, бу-
тупак у суштини
на једном месту.
цедуре смањују
ловања.

Битно обележје овог поступка јесте и електронска комуникација носиоца одобрења и Управе царина, што учесније у царинском поступку примирана да унапреде своје информатичке капацитете и
ирано раде на њихо-
подразумева
ру.
ра уместо цари
ција (само током 20
на бази овог поступка
то је око 40.000 царинск
кларација мање него ш
тало био случај да овај пост
није примењен). Имајући
виду укупан број непо
сених царинских декла
ција,
начимо да овај
поступак
фактуи
клара-
одне-
де-
би
ак
и у
ија,
у периоду од кад је овај поступак у примени, могу се констатовати знатне уштеде: у времену потребном за попуњавање декларација, средствима која се издвајају за куповину сетова тих декларација, у времену комуницирања са информационим системом царинске службе и др.

Поред наведених предности на страни корисника, појединачним поступком увоза и извоза робе на основу фактуре, Управа царина добија могућност рационалнијег коришћења људских ресурса, будући да се овај поступак (за разлику од редовног) суштински обавља само у једној организационој јединици.

Календар важења правних аката

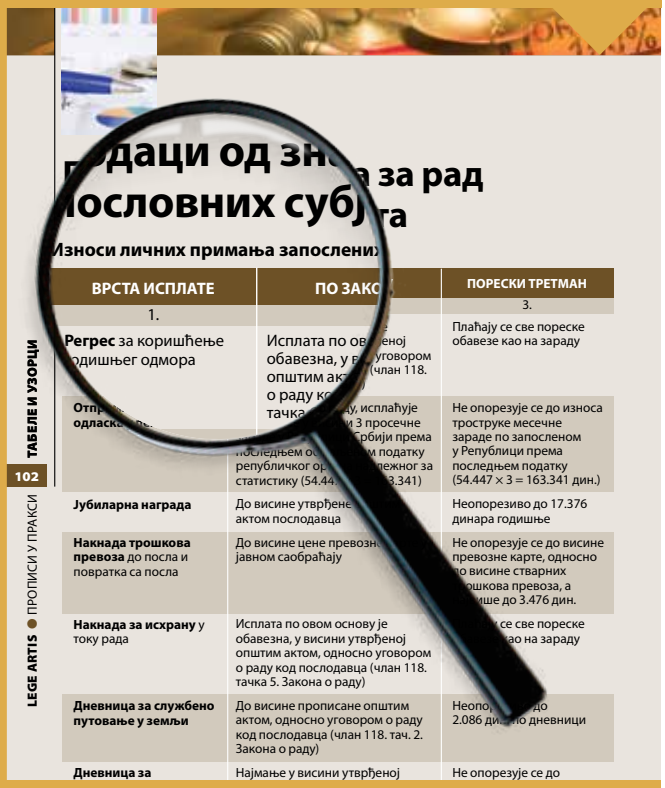
У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца ступају на снагу или почињу да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу или почињу да се примењују у целости или у делу:

● Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, објављен у „Службеном гласнику РС", бр. 119/2012 од 17. 12. 2012. године.
– примењује се од 31. марта 2013. године

● Закон о јавним набавкама, објављен у „Службеном гласнику РС", бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
– примењује се од 1. априла 2013. године, осим одредби члана 78. овог закона које се примењују од 1. септембра 2013. године

● Уредба о изменама и допунама Уредбе о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања, објављена у „Службеном гласнику РС", бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
– одредбе чл. 2–5. ове уредбе примењују се од 1. априла 2013.

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ МОДЕЛИ ПРАВНИХ АКАТА

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.		3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по ов ена обавезна, у ра уговором општим ак о раду ко тачка (члан 118. у, исплаћује 3 просечне рбији према м податку ежног за статистику (54.44 3.341)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпр одласка		Не опорезује се до износа трострук месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (54.447 × 3 = 163.341 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а ише до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 5. Закона о раду)	се пореске као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2. Закона о раду)	Неопо до 2.086 дин по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до

КАЛЕНДАРИ...
● ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА
● ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА
● ДОГАЂАЈА

Табела 2: Пример пореске олакшице код уплате максималног неопорезивог износа

Уплата (РСД)	Порез (%)	Олакшица (РСД)	Годишња уштеда (РСД)
5.214	12%	625,68	7.508,16

износила је преко 16 милијарди динара. Просечан принос остварен на укупну имовину фондова, односно FONDex индекс је 12,62%. Корисника-чланова, има око 180.000, што представља 10,39% од укупног броја запослених у Србији или 2,48% укупне популације (подаци су преузети из Статистичког анекса НБС, децембар 2012). То је, нажалост, још увек релативно мали број. Приказ пословања ДПФ-а у 2012. години дат је у Табели 3.

Имовина ДПФ-а у потпуности је инвестирана у земљи. Највише је уложено у државне дужничке хартије од вредности, обвезнице (48,3%) и трезорске записе (21,3%), затим у орочене депозите (4,4%), акције (2,9%), корпоративне обвезнице (1,2%), непокретности (0,5%), док се на касто рачунима налазило 15,8% средстава. Потраживања су износила 5,7 начин инвестирања је у Дијаграму бр. 1.
структура имови

Из фондова је у 2012. години на име приватних пензија, односно повлачења једнократних износа и програмираних исплата укупно исплаћено 751,65 милиона динара. **Средства се углавном ним корисни ових** а најчешће
у државн **ва**. Један **вара п** ратак перипензи акумулирана од у случајевима од давац престао с ториноса за запосп су познати слу- и ПТТ-а.

Наиме, по Закону из 2006. године, члан фонда стиче право на повлачење средстава с навршене 53 године живота, као и могућност да сва средства повуче одједном или путем програмираних исплата, односно ануитета. Изменом Закона од 2011, **граница се помера на 58 година, с тим да је одједном могуће повући само 30% од средстава** акумулираних у ДПФ-у. Ово решење је
дужем
Ипак, то право
они који су уговор
закључили по Закону
Једно лице може би
товремено члан више
дова, а према свом нахо
средства из једног фо
може пребацити у неки д
ги фонд.
ршењу
ер смисао пензије
подизању
ршењу у
сви
риоду.

Табела 3: Годишњи приказ пословања ДПФ-а у 2012. години

	Број чланова	Имовина (у млн. РСД)	Принос 2)
Укупно н			,62%
Delta Genera стрије	179.823	16.011,3	12,73%
Delta Generali Index	41.739		12,99%
Raiffeisen Future	18.030	1.	10,96%

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

ВУК ПЕРОВИЋ
дипл. правник, специјалиста за корпоративно управљање
unakrsni.pogled@legeartis.rs

КОЈЕ ЛИЦЕ ИСПУЊАВА ФОРМАЛ ОВЕ ЗА ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА?
За јавног бележника може бити именова пуњава следеће услове:
1) да је држављанин Републике Србије, послов ис-
и да има општу здравствену способност;
2) да има диплому правног факултета у Републици Ср
да је положило правосудни испит и испит за јавног бел
ника;
3) да има најмање пет година радног искуства у правној
струци после положеног правосудног испита;
4) да је достојно јавног поверења за обављање послов
јавног бележника (лице недостојно обављања послов
је оно лице које је било осуђено за кривично дело прот
правног саобраћаја, против службене дужности, као и
друго кривично дело за које је запрећена казна од пет
дина затвора или тежа казна, коме је одлуком надле
органа престао статус јавног бележника, јавнобележни
помоћника, јавнобележничког приправника или ад
та, односно коме је због разрешења престала судијс
јавнотужилачка функција, док не прођу три године с
престанка статуса, односно функције, лице из чије
шања се може основано закључити да делатност ја
лежника неће обављати у складу са етичким кодек
доноси Комора);
5) да говори, пише и чита српски језик, а на подру
јединице локалне самоуправе где је у службеној
језик мањине да познаје и језик те мањине;
6) да има или да може доказати да ће обезбед
рајуће просторије и опрему за обављање делат
бележника.

непосредно сазнао. Тако изда- истинитост онога што се у њој
та и оверена исправа има снагу потврђује или одређује (чл. 238.
јавне исправе односно извр- Закона о парничном поступку

„Сл. гласник РС", бр. 31/2011 99/2011 – др. закон).

Јавни бележник саста јавнобележничке ис на српском језику, ћ де је ним писмом, а ој језик ционалне мањи обележничке испра се састављају на српском зику или на језику и писму ционалне мањине. Овде је анимљиво истаћи и то да закон јавном бележнику даје могућност да, на захтев странке, састави исправу и на страном језику ако има својство судског преводиоца за језик на којем саставља исправу и ако је исправа намењена за употребу у иностранству.

Посебно важна врста јавних исправа јесу јавнобележнички записи. Правни послови и изјаве који су сачињени у облику јавнобележничког записа, а које је изразио јавни бележник, имају исту доказну снагу као да су сачињени у суду или пред другим државним органом. У облику јавнобележничког записа сачињавају се, нарочито, уговори о имовинским односима или споразуми о деоби заједничке имовине супружника или ванбрачних

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2334-6140

Година II, број 14
НОВЕМБАР 2013.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грцић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
др Горан Илић
др Љиљана Рудић-Димић
др Хајрија Мујовић-Зорнић
мр Ненад Соврлић
Александар Марковић
Веселин Милошевић
Весна Николић
Весна Филиповић
Јелена Капетановић
Ненад Цвјетићанин
Снежана Ћушић

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази електронски једанпут месечно (12 бројева у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Последњих месеци посебно актуелизовани случајеви упућивања српских пацијената на лечење у иностранству потакли су нас да се пажљивије позабавимо правним аспектима ове проблематике и сазнамо у којим све случајевима наши суграђани заиста могу да се лече у иностранству (на терет средстава Завода за здравствено осигурање). Читајте о томе на стр. 24.

Иако је нормативни оквир за постављење на положај у државној управи јасно дефинисан, пракса показује да све животне ситуације у овом процесу, ипак, није могуће преточити у норму. Тиме се наглашава значај тумачења правних норми и етички приступ у поступку селекције оваквих кадрова, а то је тема текста на стр. 8.

У овом броју говоримо и о предистражном поступку према новом Законику о кривичном поступку, примени института застарелости (уз посебан додатак са примерима из судске праксе), али и о коришћењу музичких дела и наплати ауторских хонорара.

У средишту интересовања новембарског издања јесте и Нацрт Закона о штрајку, али и све учесталије примедбе о нужности реформе накнаде за уређивање грађевинског земљишта.

Правним лицима посебно ће бити занимљиви текстови о промени правне форме привредних субјеката, али и о практичним аспектима државинске заштите (коју често прати глас да је неправедна).

На сигурном терену...

уз LEGEARTIS!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**
Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

У овом броју...

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

8 Законито и праведно до положаја у државној управи

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

18 Шта доноси Нацрт Закона о штрајку?

24 Правна питања здравствене заштите у вези с лечењем у иностранству

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

38 Предистражни поступак по новом Законику о кривичном поступку

49 Примена института застарелости

57 Застарелост кроз судску праксу

ЦАРИНЕ

68 Стратешка промена обављања царинског поступка у Републици Србији

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

76 Промена правне форме привредних субјеката

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

82 Накнада за уређивање грађевинског земљишта

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

90 Коришћење музичких дела и наплата ауторских хонорара

РЕЧ АДВОКАТА

100 Практични аспекти државинске заштите

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

108 Имате питање? Имамо одговор!

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

110 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

РУБРИКЕ

3 Међу ауторима у овом броју...
4 Из прве руке
5 Уводна реч
36 Смешна страна адвокатуре
81 Преслишавање
88 *Legal English* (Енглески за правнике)
98 Порески календар
113 Календар догађаја

Законито и праведно до положаја у државној управи

Нормативни оквир за постављење на положај у државној управи заокружен је. Ипак, све животне ситуације није могуће преточити у норму, па се зато смисао тумачења права огледа у добром познавању прописа и њиховој практичној примени у сваком појединачном случају, али и у етичком приступу

Радноправни институт постављења на положај у државној управи недовољно је окупирао пажњу стручне јавности, која постављења на положај по правилу везује за политичко позиционирање и расподелу моћи, а не за јавни интерес. У актуелном тренутку, интересантно је размотрити како Влада, у потрази за домаћим и иностраним стручњацима са знањем и професионалним способностима, поставља државне службенике на положај.

Ово је важно и крајње осетљиво питање, како за државу тако и за грађане који у њој живе. За државу, јер од квалитетних кадровских решења зависи успех послова који се обављају у државној управи и функционисање свих сегмената власти, извршне, законодавне и судске. Добри познаваоци државне управе и послова који се у њој обављају вишеструко су корисни: стручним знањима и способностима они доносе одлуке, односно помажу руководиоцима да донесу рационалне и законите одлуке водећи рачуна о ресурсима који су им на располагању. То доноси уштеду финансијских средстава и рационално коришћење људских потенцијала. Људи су вредност и зато их треба пажљиво бирати у процесу селекције, у законито прописаном и спроведеном поступку.

За грађане то значи сигурност, ефикасност и лакше обављање свакодневних послова. С друге стране, професионално, законито и етично поступање запослених, а посебно оних на положајима, грађанима улива поверење у државне институције и челнике државе.

И када је одабир кадрова у питању, успостављањем јасних критеријума, правила поступка, рокова, овлашћења, обавеза и одговорности, дискрециона права која стоје на располагању доносиоцима одлука своде се на реалне оквире који се могу утемељено образложити. У ситуацијама где су правила игре јасна, не постоји бојазан да ће доћи до пада квалитета рада, већ, напротив, продуктивност и осећај одговорности добијају на значају, а тиме се олакшава управљање процесом рада и људима и очекивани резултати не изостају.

О овоме треба посебно водити рачуна при спровођењу конкурсног поступка и одабиру државних службеника на положају. **Доношење одлука и руковођење радним процесом треба да буду поверени државном службенику који је пажљиво и непристрасно одабран у законито спроведеном поступку**.

Нормативни оквир

Закон о државним службеницима („Сл. гласник РС”, бр. 79/05, 81/05 – испр., 83/05 – испр., 64/07, 67/07 – испр., 116/08 и 104/09) садржи одредбе о институту положаја којим је одредио појам, положаје у Влади и осталим државним органима, допуштеност и начин попуњавања радног места. Сасвим **јасно је дефинисан редослед радњи** при попуњавању положаја, као и поступак када положај попуњава Влада. Почев од оглашавања конкурса, конкурсне комисије, права учешћа

Даље, закључује да је конкурсна комисија која спроводи поступак за попуњавање положаја овлашћена и да прикупи податке на начин за који сматра да је најпогоднији и који ће јој обезбедити најпотпуније податке.

Код овако донетог решења уочавају се **следеће повреде закона**:

- због непримењивања и неправилног примењивања закона и другог прописа приликом одлучивања;
- због неправилно и непотпуно утврђеног чињеничног стања;
- због тога што је из утврђених чињеница изведен неправилан закључак у погледу чињеничног стања; и
- због тога што су у управном поступку грубо повређена правила поступка, а била су од утицаја на решавање управне ствари.

Уочавају се и **повреде начела управног поступка**, и то:

- законитости, јер је другостепени орган био у обавези да испита законитост управног акта првостепеног органа;
- истине, јер је у поступку орган дужан да утврди одлучне чињенице од значаја за доношење законитог и правилног решења;
- начело оцене доказа, јер одређивање које ће чињенице узети као доказане по свом уверењу, овлашћено службено лице које води поступак треба да врши на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа посебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка.

Када је реч о постављењу на положај од стране Владе, погрешан и у прописима неутемељен јесте правни став да лице у току читавог поступка мора да буде државни службеник код спровођења поступка за састављање списка кандидата међу којима се спроводи изборни поступак.

Погрешан је став жалбене комисије да је кандидат изгубио статус странке у овом поступку јер су пре разматрања пристиглих пријава конкурсне комисије наступиле околности које су утицале на промену радноправног статуса и губитка статуса државног службеника. Да би се изгубио тај статус, орган који је месецима одуговлачио с поступком требало је да својство странке у поступку утврди на легитиман начин, тако што је био у обавези да утврди да ли кандидат одустаје од пријаве на конкурс. Дакле, за то је потребна изричита сагласност кандидата. Само на тај начин, **изричитом сагласношћу да одустаје од даљег поступка, изгубио би својство странке**. Ово је била и кључна чињеница у поступку, а будући да она није утврђена, учињена је груба повреда правила поступка.

Уочава се да ни жалбена комисија, као ни првостепени орган, нису утврдили одлучне чињенице за решавање ове правне ствари, нити су јасно навели разлоге за доношење оваквих одлука. Од самог почетка назирала се непрофесионалност и неетичност у поступању надлежних, јер је Служба за управљање кадровима располагала свим доказима о радноправном статусу кандидата, те није било потребно да се кроз практично неку врсту истражног поступка утврђују чињенице у вези с тренутним запослењем кандидата, будући да се из службених евиденција, које су биле доступне, то могло неспорно утврдити.

Шта доноси Нацрт Закона о штрајку?

Нацрт Закона о штрајку „прошао" је јавну расправу и тренутно се налази на „усаглашавању" код ресорних министарстава, при чему ставови социјалних партнера, по свим питањима, и даље остају нејединствени

Штрајк није ништа друго до „институционализована сила" коју запослени спроводе у виду прекида рада не би ли тако извршили притисак на послодавца (у виду његове изгубљене добити), а све с циљем да захтеви штрајкача буду прихваћени. Према Хиксовој економској теорији штрајка, а како се истиче у уџбеницима економије рада (Ардаренко), спремност запослених да покрену штрајк и послодавца да му се одупре зависиће од њихових процена шта се добија одрицањем од надница, односно профита, за време трајања штрајка. Ако је извесно да ће се у случају непостизања споразума штрајк заиста и догодити, тада свака страна разматра трошкове које ће јој он донети и упоређује их с добицима које ће имати уколико истраје у свом првобитном ставу. Са одмицањем штрајка, међутим, укупни трошкови обеју страна расту, што их све заједно „гура" ка споразуму.

Израда постојећег Нацрта Закона о штрајку траје већ четири године, а радови су интензивирани у последњих шест месеци. Нацрт је „прошао" јавну расправу и тренутно се налази на „усаглашавању" код ресорних министарстава, при чему ставови социјалних партнера, по свим питањима, и даље остају нејединствени.

У 2012. години, у Републици Србији било је укупно 165 „индустријских акција", од чега 103 штрајка и 60 протеста и у њима је учествовало више од 100.000 запослених.

Конкретне одредбе Нацрта Закона о штрајку

Према члану 2. Нацрта новог Закона о штрајку, штрајк представља **прекид рада који организују синдикат или запослени ради остваривања и заштите њихових економских и социјалних интереса и права из радног односа и по основу рада**. Битно је напоменути да сâм Нацрт садржи **новину у виду одреднице „права"**, из чега проистиче да је **могуће штрајковати и због правних спорова**, а што према постојећем Закону није могуће.

Овде је важно истаћи да се ни постојећим Законом, а ни Нацртом, не поставља питање „целисходности" штрајка, односно не разматра се околност да ли је штрајк сразмеран циљу који се штрајком жели остварити, како се то чини у упоредном праву (рецимо, СР Немачка). У спору о законитости штрајка, ово се питање, стога, не поставља, већ се (само) испитује процедура организовања штрајка, односно да ли се сâм штрајк организује и води према Закону о штрајку. Током јавне расправе о овом Нацрту, одржане у августу 2013. године, могли су се чути и предлози да се штрајк дефинише **као изузетна мера** када на други начин није могуће заштитити интересе запослених.

Када је у питању (не)законитост штрајка, Нацрт Закона уводи **битну новину правећи разлику између Одлуке о организовању штрајка и самог вођења штрајка**, будући да је могуће да одлука о штрајку буде законита али да се сâм штрајк води на незаконит начин, и обрнуто.

У вези са самим штрајком неизоставно се поставља питање тзв. *лок-аута*, односно „искључења запослених

Нацртом Закона се проширује круг лица којима је забрањено право на штрајк.

законом, послодавац не може да запосли, радно ангажује или на други начин замени учеснике у штрајку, осим ако запослени који је одређен да ради за време штрајка ради обезбеђивања минимума процеса рада одбије да ради или ако је одлуком суда утврђена незаконитост штрајка, што је, у суштини, и садашње решење, с тим што је незнатно прецизирано.

Послодавац не сме да спречи запослене да организују и учествују у штрајку нити да употребљава мере принуде или претње ради окончања штрајка, као ни да по основу неучествовања у штрајку предвиди повољнију зараду или друге повољније услове рада за запослене који не учествују у штрајку, што је истоветно досадашњем законском решењу. У овом делу, међутим, **законодавац није прописао рок у коме се остварује ова „заштита" запослених**.

Престанак штрајка

Штрајк престаје споразумом страна у спору или одлуком штрајкачког одбора. За сваки нови захтев или у случају неиспуњења овог споразума, организатор штрајка доноси нову одлуку о ступању у штрајк, што значи да **нема тзв. замрзавања штрајка**.

У оквиру надзора над применом овог Закона**, инспекцији рада, односно управној инспекцији, дата су много шира овлашћења**, а сâм **поступак рада ових органа детаљно је регулисан**, што до сада није био случај.

Нацрт Закона уводи **још две новине**: судску одлуку у вези са штрајком односно да је **поступак о оцени законитости штрајка хитан, као и евиденцију штрајка**, која треба да буде основа за разне анализе у вези са овим друштвеним феноменом.

Од значаја су и прелазне и завршне одредбе Нацрта Закона о штрајку и то у смислу да се **минимум процеса рада утврђује у року од шест месеци од ступања на снагу овог закона, а да се до утврђивања минимума процеса рада примењују прописи који су на снази на дан ступања на снагу овог закона**. Учесници у закључивању колективног уговора у делатностима дужни су да најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона започну преговоре у доброј вери за утврђивање минимума процеса рада.

Ове прелазне и завршне одредбе биле су „проблематичне" у погледу имплементације новог система утврђивања тзв. минимума процеса рада. За сада је, дакле, **остало решење да законодавац, у овом периоду, посебним законом** (уколико такав не постоји) **утврди делатности у којима треба организовати минимум**, и да истовремено буду закључени колективни уговори/донета арбитражна одлука о минимуму процеса рада, а све у складу са одредбама овог (нацрта) закона.

Уместо закључка

Врло је вероватно да ће Нацрт Закона о штрајку остати концепцијски у овом облику. Могућа су евентуална прецизирања и техничка усаглашавања. С друге стране, овај Закон, заправо, представља увод у реформу радног законодавства, заједно са изменама Закона о раду, чија је израда започела средином октобра.

Овај Нацрт Закона, међутим, показао је да је међу социјалним партнерима врло тешко постићи висок степен сагласности у вези са законом из радноправне сфере. Сматрамо да је велика одговорност, добрим делом, и на члановима преговарачких тимова, односно начину на који ће ти тимови својим организацијама, из којих су делегирани, представити усаглашене одредбе, а с обзиром на то да коначну „реч" о Нацрту Закона о штрајку доносе највиши органи социјалних партнера.

Правна питања здравствене заштите у вези с лечењем у иностранству

Право на здравствену заштиту у иностранству подложно је медицинским критеријумима чију испуњеност утврђују надлежне двостепене лекарске комисије, али зависи и од расположивих финансијских средстава из фонда здравственог осигурања

Здравствена заштита у иностранству остварује се тако што се осигураницима признају одређена права, било по основу потврђеног привременог боравка или рада у иностранству, било по основу *ad hoc* упућивања у иностране здравствену установу на неопходан оперативни захват или лечење.

Остваривање тих права условљено је низом захтева које прописују одредбе закона и подзаконских аката који уређују ову материју, а пре свега у погледу услова и начина упућивања осигураних лица на лечење у иностранство.

Право на здравствену заштиту у иностранству је, како се прописима наглашава, **изузетног карактера**, због чега се његово остваривање може оценити као рестриктивно, подложно медицинским критеријумима чију испуњеност утврђују надлежне двостепене лекарске комисије, а такође и зависно од расположивих финансијских средстава из фонда здравственог осигурања.

Према члану 4. Закона о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 107/2005, 109/2005 – испр, 57/2011, 110/2012 – Одлука УС и 119/2012, у даљем тексту: ЗЗО), обавезно здравствено осигурање представља врсту осигурања којим се запосленима и другим грађанима, по неком основу њиме обухваћеним, обезбеђују право на здравствену заштиту и право на новчане накнаде за случајеве утврђене законом. Законом се уређује здравствена заштита, као и организација и руковођење здравственим службама. Према основној подели разликују се јавни и приватни облик ове организације, при чему се тежи да оба сектора служби имају значајне додирне тачке. Јавно здравство прати обавезно осигурање и установе здравствене заштите у државној својини. У развијеним земљама носиоци обавезног здравственог осигурања јесу удружења и корпорације јавног права, које имају своје управе и скупштине састављене од представника осигураника и послодаваца у здравству. На терет социјалног осигурања, међутим, лекари не могу да одреде пацијенту сваку терапију, да пропишу сваки лек, нити да одреде његово лечење у иностранству. Законом и посебним правилником уређују се услови, критеријуми и мерила за закључење уговора о пружању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања између Републичког фонда за здравствено осигурање, односно филијале и здравствених установа, приватне праксе и других правних лица (Правилник о условима, критеријумима и мерилима за закључивање уговора с даваоцима здравствених услуга и за утврђивање накнаде за њихов рад за 2013. годину, „Сл. гласник РС”, бр. 125/2012).

Развијено здравствено законодавство, нарочито оно које се тиче заштите и плаћања по основу осигурања, има дугу традицију у Србији, будући да без одговарајуће законске регулативе обављање медицинске делатности не

неопходно, најдуже до 30 дана. Осигурано лице млађе од седам година живота за време лечења у иностраној здравственој установи има право на пратиоца за време стационарног лечења. За више осигураних лица која се истовремено упућују на лечење у иностранство у исту здравствену установу може се одобрити један стручни пратилац. Пратилац, односно стручни пратилац, дужан је да осигураном лицу пружи потребну помоћ у одласку на лечење и у повратку с лечења, приликом смештаја, да обави све неопходне послове у вези с лечењем и боравком осигураног лица у иностранству и да се одмах по обављеном послу врати.

Процедура остваривања права тече од подношења захтева, одобрења, спровођења лечења и враћања с лечења, а завршава се тако што упућено лице, пратилац, односно стручни пратилац, подноси у року од 15 дана извештај о лечењу. Уз овај извештај се доставља и потребна медицинска и друга документација, докази о извршеним амбулантно-поликлиничким прегледима и другим здравственим услугама, оригинални рачуни о плаћеним услугама, авионске, односно возне карте и друга документација. Поред тога, лице које је било на лечењу дужно је да се у року од 15 дана по завршеном лечењу у иностранству јави с потребном медицинском документацијом својој здравственој установи која је дала предлог за лечење.

У случају смрти осигураника, односно даваоца органа и ткива у току путовања, односно лечења пацијента у иностранству, лице које је сносило трошкове превоза посмртних остатака има право на накнаду трошкова на терет средстава обавезног здравственог осигурања, а према приложеним рачунима у документацији.

Ако се узму у обзир различити случајеви из праксе здравствене заштите у Србији, **показује се да се пацијенти упућују у иностранство само на интервенције које не могу да се обављају у земљи**. Конзилијум здравствене установе даје препоруку за лечење у иностранству. Када захтев стигне у фонд (РФЗО) састају се три члана двадесетпеточлане комисије за упућивање у иностранство, један специјалиста из те области медицине и двоје специјалиста из сродних области, који доносе одлуку о даљем лечењу.

Смешна страна адвокатуре

Успешни млади адвокат се запутио у зграду суднице на главни претрес поводом једног сложеног случаја када се изненада нашао пред вратима Раја. Свети Петар му је пожелео добродошлицу, а адвокат је закукао како његова прерана смрт сасвим сигурно мора бити резултат нечије грубе грешке.

„Превише сам млад да бих сад умро! Па, тек ми је 35!"

Свети Петар се сложио да је 35 година заиста врло рано да би се доспело на онај свет предложивши адвокату да провери о чему је реч. Није прошло много и Свети Петар се вратио обраћајући се адвокату следећим речима: „Бојим се да је грешка само твоја, синко. Сходно броју сати које си наплатио својим клијентима проверили смо твоју старост и прорачун каже да имаш најмање 108 година."

ИНГ-ПРО

PROPISI.NET

ОНЛАЈН ПРАВНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

ПРОПИСИ | **СУДСКА ПРАКСА** | **ПРАВНА МИШЉЕЊА** | **МОДЕЛИ УГОВОРА** | **МОДЕЛИ ОБРАЗАЦА**

КОМЕНТАРИ | **КАЛКУЛАТОРИ** СУДСКИХ ТАКСИ И КАМАТА | **ЈАВНЕ НАБАВКЕ** | LEGEARTIS ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ | **МЕЈЛ СЕРВИС**

Укратко:
200.000 међусобно повезаних докумената у увек ажурном електронском издању. Брзе и ефикасне претраге уз више врста филтера по одговарајућим критеријумима, преглед текстова у више прозора.

На нашем тржишту једино **Прописи.нет** имају системски Мејл сервис који све промене из области вашег пословања доставља на ваш мејл.

Прописима.нет можете приступити с било ког рачунара који је повезан с интернетом (службеног, приватног), с било које локације у земљи и свету. Не захтева се никаква инсталација, а база је активна 24 часа, 365 дана у години.

Предистражни поступак по новом Законику о кривичном поступку

Уводећи предистражни поступак, као еквивалент пређашњем преткривичном поступку, нови Законик о кривичном поступку на потпунији начин уређује руководећу улогу јавног тужиоца у овој фази поступка

Предистражни поступак је фаза поступка која према Законику о кривичном поступку („Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, у даљем тексту: ЗКП) претходи истрази. Као процесни еквивалент ранијем преткривичном поступку, то је и фаза у којој је позиција јавног тужиоца сасвим слична оној коју је имао у преткривичном поступку. Истина, постоје и разлике. У предистражном поступку руководећа улога јавног тужиоца је на потпунији начин уређена. Додата су му и нека овлашћења, попут овлашћења да казни одговорно лице у привредном субјекту због непоступања по његовом захтеву, затим право да донесе одлуку о задржавању осумњиченог и сл.

Лако се може уочити **неколико одлика** предистражног поступка:

1) предистрага се води искључиво за кривична дела која се гоне по службеној дужности;

2) неформални карактер предистражног поступка, што значи да се, по правилу, у оквиру предистражног поступка предузимају оперативне радње ради откривања кривичног дела и учиниоца, мада то не искључује могућност да се предузму доказне радње које имају доказни карактер;

3) предистражни поступак представља врсту „истраге", јер има исту сврху као и сама истрага, а то значи да наша кривична процедура, мимо логике, познаје две истражне фазе: неформална истрагу (предистражни поступак) и истрагу која је формалног карактера и спроводи се на основу наредбе за спровођење истраге;

4) предистражни поступак се покреће и води уколико постоје основи сумње да је извршено кривично дело, што је исти ниво сумње као и за истрагу;

5) јавни тужилац је *de iure* руководилац предистражног поступка, али је предистражни поступак *de facto* под контролом полиције будући да је спровођење оперативних и доказних радњи у тој фази поступка у компетенцији полиције;

6) предистражни поступак је формалнијег карактера од преткривичног поступка;

7) у предистражном поступку и суд може имати одговарајуће надлежности (судија за претходни поступак одлучује о притвору и сл.).

Кривична пријава и њено подношење

Према члану 280. ст. 1. ЗКП-а, државни и други органи, правна и физичка лица пријављују кривична дела за која се гони по службеној дужности, о којима су обавештена или за њих сазнају на други начин, под условима предвиђеним законом или другим прописом. Из стилизације норме није сасвим јасно да ли ова норма указује на круг субјеката који могу да пријаве кривична дела која се гоне по службеној дужности или садржи заповест, обавезу за државне органе, правна и физичка лица да обавесте о сазнању да је извршено кривично дело за које се гоњење предузима по службеној дужности, без обзира на то да ли

тужиоцу. Ухапшени мора бити поучен о правима из члана 69. ст. 1. ЗКП-а.

Ако је због неотклоњивих сметњи спровођење ухапшеног трајало дуже од осам часова, полиција је дужна да јавном тужиоцу овакво закашњење посебно образложи, о чему ће јавни тужилац сачинити службену белешку.

Према члану 293. ЗКП-а, саслушање ухапшеног обавља јавни тужилац. Пре почетка саслушања дужан је да осумњиченог поучи о његовим правима (члан 69) и да омогући присуство изабраног браниоца. Ако ухапшени у року од 24 сата не обезбеди присуство браниоца или изјави да не жели да узме браниоца, јавни тужилац је дужан да га саслуша (члан 293. ст. 2). **Да ли у овом случају саслушању ухапшеног мора да присуствује бранилац? Нема сумње да мора**. Наиме, члан 76. набраја случајеве обавезне одбране, па каже да право на обавезну одбрану (браниоца по службеној дужности) имају и задржана лица. С обзиром на то да је орган поступка дужан да остави 24 часа осумњиченом да обезбеди браниоца, када тај рок протекне, осумњичени има статус задржаног лица, јер се решење о задржавању доноси и уручује у року од два сата од када је лицу саопштено да је задржано.

Ако у случају обавезне одбране (члан 74) ухапшени не узме браниоца у року од 24 часа од часа кад је поучен о овом праву или изјави да неће узети браниоца, поставиће му се бранилац по службеној дужности. Одмах по саслушању, јавни тужилац ће одлучити да ли ће ухапшеног пустити на слободу или ће судији за претходни поступак предложити одређивање притвора. Лице ухапшено у складу са чланом 291. ст. 1. и чланом 292. ст. 1. овог законика, као и осумњиченог из члана 289. ст. 1. и 2. овог законика, јавни тужилац може изузетно задржати ради саслушања најдуже 48 часова од часа хапшења, односно одазивања на позив.

О задржавању, јавни тужилац или, по његовом одобрењу, полиција, одмах, а најкасније у року од два часа од када је осумњиченом саопштено да је задржан, доноси и уручује решење. Нови ЗКП снижава праг сумње за задржавање на тзв. основе сумње. По члану 2. Законика, то су, иначе, чињенице које посредно доказују да је одређено лице извршило кривично дело.

Законик у члану 294. ст. 2. наводи обавезне елементе решења о задржавању не прописујући обавезу да се у решење о задржавању наведе законски основ за притвор који је у конкретном случају разлог за задржавање, нити обавезује орган који саставља решење да образложи због чега сматра да је основ испуњен. Према томе, **довољно је постојање наговештаја** (основа сумње) **да је неко извршио кривично дело и да та особа**, без додатних услова, **буде задржана**. Извесно је да је овако одређен садржај решења о задржавању **у супротности с праксом Европског суда за људска права**. Суд је, наиме, становишта да драстична природа сваке мере лишења слободе упућује на неопходност посебног образложења њене оправданости (Боиценов–Молдова, 41088/05). Следећи праксу Европског суда за људска права **сматрамо да би у решење о задржавању обавезно требало унети законски основ за притвор** који је разлог за задржавање и посебно навести разлоге који оправдавају примену задржавања, као посебне мере у конкретном случају.

ПРОПУСТ ЗАКОНОДАВЦА

Законодавац је у члану 295. пропустио да наведе да се истрага и гоњење покрећу када постоје основи сумње да је учињено кривично дело које се гони по службеној дужности, већ је навео да се истрага покреће када постоје основи сумње да је учињено кривично дело. Јасно је, међутим, да истрагу може да покрене само јавни тужилац који је надлежан за гоњење кривичних дела, која се гоне искључиво по службеној дужности, тако да нема дилеме да се истрага не може покренути и водити за кривична дела која се гоне по приватној тужби.

ВЕСНА ФИЛИПОВИЋ
судија Првог основног суда у Београду и руководилац
Одељења судске праксе у грађанској материји
ЈЕЛЕНА КАПЕТАНОВИЋ
судијски помоћник
sudski.postupci@legeartis.rs

Примена института застарелости

Иако циљеве постојања института застарелости треба понајпре тражити у осигурању опште правне сигурности, примена самог института није баш увек најјаснија у пракси. Овај текст и примери дати у њему требало би да отклоне бројне недоумице

Могућност да се захтева испуњење тражбине временски је ограничена институтом застарелости. Овај институт облигационог права представља невршење неког субјективног права које извире из објективног права (закона) кроз одређено време, у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе од дужника, па уколико то не учини (држи се пасивно), губи право да, у случају када дужник истакне приговор застарелости потраживања, захтева испуњење обавезе принудним путем. Последица застарелости је претварање утуживе облигације у неутуживу, цивилна облигација се претвара у природну облигацију.

Када наступи застарелост, поверилац не може путем тужбе натерати дужника да изврши своју обавезу, али је и даље овлашћен да прими испуњење обавезе од стране дужника. Дужник који испуни своју застарелу обавезу не може тужбом захтевати повраћај онога што је испунио, без обзира на то да ли је знао или не да није био дужан испунити своју обавезу.

Готово сва потраживања застаревају, а институт застарелости не може се применити код апсолутних права (стварна и лична), као и оних права која свој извор имају у породичном праву (све врсте алиментације).

Основни елементи појма застарелости су:

1) протек времена током кога је поверилац могао да захтева испуњење обавезе од дужника: поверилац који у одређеном временском периоду не тражи од дужника испуњење обавезе, губи могућност да је утужи; то не значи да потраживање престаје да постоји, већ испуњење обавезе постаје условљено приговором застарелости који стоји на располагању дужнику; дакле, потраживање остаје утуживо само уколико дужник не истакне приговор застарелости;

2) позивање дужника на застарелост: суд не пази на застарелост по службеној дужности, већ је цени само по приговору дужника; дужник не може да се одрекне приговора застарелости пре него што застарелост наступи, али уколико је застарелост већ наступила, одрицање је могуће;

3) губитак не самог права него права да се захтева његово испуњење: застарелошћу се не гаси само право, већ се гаси могућност принудног остварења тог права, али само онда када дужник истакне приговор застарелости.

Смисао и циљ застарелости огледају се у:

- обезбеђењу опште правне сигурности која би била угрожена ако би једно стање које дуго није оспоравано тужбом накнадно било нападнуто;
- заштити дужника од тешкоће доказивања;
- вршењу притиска на странке да врше своја права;
- растерећивању судова који би у супротном били затрпани парницама у којима би се чињенична стања услед дугог протека времена врло тешко могла разјаснити.

Права дужника застареле обавезе

На застарелост потраживања суд не пази по службеној дужности, већ по истакнутом приговору дужника. Приговор застарелости је материјалноправни приговор

(писмено или усмено) да обавезу испуни (члан 391. ЗОО-а). Дужник се по истеку рока застарелости може позвати на застарелост потраживања, иако га је поверилац у току рока застарелости позвао да плати дуг.

2) Прекид застарелости радњом дужника Застарелост се прекида када дужник призна дуг. Признање дуга којим се застарелост прекида мора бити учињено тако да се њиме на јасан начин манифестује воља да се дуг заиста призна. Ако дужник призна само један део дуга, наступа делимичан прекид застарелости за тај део дуга. Код повремених чинидби признање дуга производи застарелост за појединu рату, а не и за остале рате. Ако признањем главног дуга од стране дужника нису признате и застареле камате, признање дуга од стране дужника не прекида застарелост камата.

Рок застарелости који почиње да тече изнова после прекида, завршава се када протекне онолико времена колико је законом одређено за застаревање које је прекинуто. Ако до прекида застарелости дође због признања дуга од стране дужника, а између повериоца и дужника дође до споразума о промени њиховог постојећег правног односа новим односом (новације) у коме је измењен основ и предмет обавезе, на нови правни однос се примењује нови рок застарелости који важи за то ново потраживање.

Прекид и застој кривичног гоњења повлачи за собом прекид и застој застаревања захтева за накнаду штете. Када се у кривичном поступку истакне захтев за накнаду штете, тиме се прекида застарелост, као да је поднета тужба за накнаду штете. Ако у кривичном поступку окривљени правноснажном пресудом буде ослобођен од оптужбе, онда захтев за накнаду штете проузроковане тим кривичним делом, не застарева у року предвиђеном за застарелост гоњења кривичног дела, него у року од три године од сазнања за штету и учиниоца у смислу одредбе члана 376. ЗОО-а.

Последица застарелости

ЗОО нормира застарелост у делу престанка обавезе. Застарелост, међутим, не укида тражбину, већ једино њену утуживост принудним путем. Утуживост тражбине не престаје апсолутно, већ само условно: уколико дужник истакне приговор застарелости. Поверилац не губи само потраживање, већ једино могућност да га оствари противно дужниковој вољи. Ипак, он може да се користи застарелим потраживањем на неки други начин. На пример, може њиме пребити дужниково потраживање уколико још није било застарело у часу кад су се стекли услови за пребијање (члан 339. ЗОО-а). Затим, и поверилац застарелог потраживања може истаћи приговор неиспуњења уговора. Осим тога, поверилац потраживања накнаде штете може после застарелости захтевати од одговорног лица да му уступи оно што је добио услед штетне радње по правилима о неоснованом обогаћењу (члан 209. ЗОО-а). Најзад, поверилац застарелог потраживања које је обезбеђено залогом или хипотеком може се чак намирити из оптерећене ствари, ако ју је држао у рукама или ако је његово потраживање уписано у јавној књизи (члан 368. ЗОО-а).

Када се не примењују правила о застарелости

Према одредби члана 370. ЗОО-а правила о застарелости се не примењују у случајевима када су у закону одређени рокови у којима треба да се подигне тужба или да се изврши одређена радња под претњом губитка права. Овим је учињено разграничење између застарелости и преклузивног рока. Разлика се огледа у дејству протека рока: код застарелости се протеком рока губи захтев – дужник стиче право да ускрати чинидбу, а протеком преклузивног рока се губи само право. На преклузивни рок суд пази по службеној дужности, па поверилац мора да води рачуна о одржавању рока, док о року застарелости суд води рачуна само ако дужник истакне приговор застарелости, па дужник доказује да је рок истекао.

Застарелост кроз судску праксу

1. Застарелост потраживања утврђеног правноснажном одлуком

Одредбом члана 379. ст. 1. ЗОО-а прописано је да сва потраживања утврђена правноснажном судском одлуком или одлуком другог надлежног органа или поравнањем пред судом или другим надлежним органом застаревају за 10 година, па и она за која закон иначе предвиђа краћи рок застаревања. Правилна примена овог прописа захтевала је да првостепени суд утврди да ли је решење Градске експропријационе комисије у Београду, бр. 124/49 од 25. 12. 1949. године, постало правноснажно и ако јесте када, с обзиром на то да застаревање овог потраживања почиње тећи првог дана иза дана правноснажности решења донетог у управном поступку.

2. Потраживање накнаде за одузето земљиште и застарелост

Потраживање накнаде за заузето земљиште по правилима која важе за одређивање накнаде за експропријацију не застарева.

Према утврђеном чињеничном стању које међу парничним странкама није било спорно, предметне катастарске парцеле одузете су од правних претходника тужилаца 1960. године због изградње саобраћајнице. Тужиоци тужбом из 2008. године потражују накнаду за одузето земљиште по правилима која важе за одређивање накнаде за експропријацију и наплату тржишне вредности непокретности да би њихова имовина била доведена у исто стање пре него што им је на терену део земљишта трајно заузет. Првостепени суд налази да се ради о захтеву за накнаду штете, те да је потраживање тужилаца застарело у смислу члана 376. ЗОО-а, као и да је у конкретном случају протекао и апсолутни рок застарелости потраживања од 10 година, какав став није правилан. Исплата ове накнаде не застарева, чиме није од значаја чињеница да је тужба у овој правној ствари поднета тек 2008. године. Према члану 42. ст. 1. Закона о експропријацији накнада за експроприсано пољопривредно земљиште и грађевинско земљиште одређује се у новцу према тржишној цени земљишта ако законом није другачије прописано.

Пресуда Апелационог суда од 18. 6. 2013.

3. Застарелост код потраживања накнаде нематеријалне штете због умањења општеживотне активности

Сазнање оштећеног за штету као почетак тока субјективног рока застарелости из члана 376. ст. 1. ЗОО-а не везује се за моменат сазнања процента умањења општеживотне способности, како је то погрешно нашао првостепени суд, већ за настанак болести, њено постојање, те облике испољавања. Настанком болести као трајне штетне последице почео је да тече објективни рок застарелости од 5 година из члана 376. ст. 2. ЗОО-а унутар ког рока се једино и може рачунати субјективни рок за сазнање оштећеног за штету и одговорно лице. При том није од утицаја то што лечење тужиоца није завршено. Та чињеница не може утицати на ток рока застарелости у смислу његовог прекида или продужавања с обзиром на то да се ради о обољењу које, како је налазом вештака утврђено, не поприма коначан облик и захтева континуирано лечење, па би околност да лечење није завршено имала за последицу да захтеви за накнаду нематеријалне штете као последицу таквог обољења не би могли да застаре док лечење не би било прекинуто. У случају када се ради о болести где је исход лечења неизвестан, или се основано може очекивати да ће лечење трајати до краја живота, приговор застарелости се цени у односу на датум када је болест задобила коначан облик.

Пресуда Апелационог суда од 17. 2. 2010.

пензије је одбијен с обзиром на то да је основан приговор застарелости потраживања туженог, а потраживање тужиоца застарело у смислу члана 376. ЗОО-а. Нису основани наводи жалбе да је тужбом поднетом у предмету Другог општинског суда у Београду у погледу које је донето правноснажно решење, којим је констатовано да се тужба сматра повученом прекинуто застаревање. Наиме, подизањем тужбе се у смислу члана 388. ЗОО-а прекида застаревање потраживања, али чињеницом констатације повлачења тужбе се у смислу члана 196. ст. 3. ЗПП-а сматра као да тужба није ни била поднета и може се поново поднети. Стога, нису основани наводи жалиоца да је спор, покренут по тужби поднетој 14. 2. 2006. године, у погледу кога је 4. 7. 2007. године донето решење којим је констатовано да се тужба сматра повученом, а постало правноснажно доношењем решења Окружног суда у Београду Гж. од 14. 10. 2009. године и које је тужилац примио 12. 3. 2010. године, након чега је поднео нову тужбу у овом поступку, за све то време био у прекиду. Правноснажношћу решења од 4. 7. 2007. године само је потврђено решење којим је констатовано повлачење тужбе, па је у том контексту ирелевантан датум правноснажности наведеног решења и датум пријема истог, с обзиром на чињеницу да се сматра да повучена тужба није ни била поднета, а што за правну последицу има да се сматра да прекид застарелости подизањем тужбе није ни наступио.

Пресуда Апелационог суда у Београду од 23. 1. 2013.

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Обрађујући широк спектар актуелних тема из домена правне и економске регулативе, електронски месечник ***Lege Artis*** доноси свеж и другачији приступ савременом пословању привредних субјеката, државних органа, образовних установа и адвокатских канцеларија, са посебним освртом на право и заштиту потрошача.

Под слоганом ПРОПИСИ У ПРАКСИ и на близу сто страна корисних информација у електронском формату, часопис ***Lege Artis*** постаје незаобилазни саветник и дневни пратилац у вашем животу, раду и пословању.

Стратешка промена обављања царинског поступка у Републици Србији

Управа царина је већ започела конкретне активности које се састоје у увођењу електронског пословања у одређене сегменте царинских поступака, а истовремено планира и предузима потребне прелиминарне мере за ширу примену система електронског пословања

Неопходност стратешког планирања и прилагођавања пословне политике није и не може бити искључива одлика приватног сектора. Даљим развојем тржишног привређивања, слободом кретања капитала и релокацијом, пре свега, производних погона у земље с дефинисаним и одрживим условима пословања, ова премиса све више добија на актуелности и значају. У том контексту, целокупна јавна администрација, а у склопу ње и царинска администрација, чији начин пословања може бити добар показатељ спремности домаће власти да напорно ради на стварању квалитетних и конкурентних услова пословања, мора континуирано да планира и одговарајућом брзином уводи савремена решења. И управо из наведених разлога, **Управа царина је већ започела конкретне активности** које се састоје у увођењу електронског пословања у одређене сегменте царинских поступака, а истовремено планира и предузима потребне прелиминарне мере за ширу примену система електронског пословања. У том смислу, оријентација ка електронском пословању представља **самосталан избор Управе царина којим она на одговарајући начин жели да**:

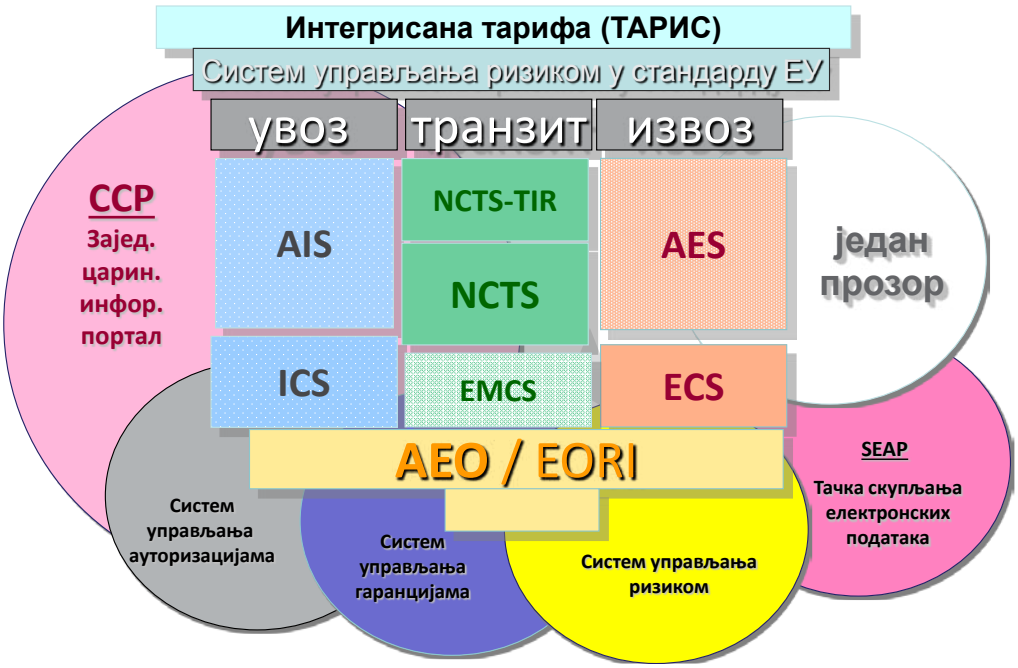
- одговори на хитне потребе свих учесника у царинском поступку у Републици Србији, без обзира на то да ли се они појављују у улози увозника или извозника робе, или се баве њеним транзитом;
- прилагоди царинске поступке принципима рационалности, једноставности, брзине, на темељу чега и смањењу трошкова пословања учесника у поступку;
- замени сопствену застарелу и превазиђену технолошку базу модерним, опште прихватљивим информатичким алатима, али и да тиме, у позитивном смислу, „натера" пословну заједницу да своју инфраструктуру осавремени информатичким иновацијама;
- подигне капацитете у области знања и унапреди људске ресурсе и да, опет, кроз интензивну интерактивну сарадњу, размену информација и едукативне семинаре, помогне привреди да учини помак у правцу унапређења знања учесника у привредним активностима;
- поједностави пословање проверених и бонитетних привредних субјеката, степен њихове контроле сведе на ниво који је у таквим случајевима стандардан и да, истовремено, селекцијом и управљањем ризиком, већу пажњу усмери на остале учеснике у царинском поступку.

Основни појмови који се користе у систему електронског пословања

Систем електронског пословања (е-царина) у савременим и развијеним царинским администрацијама почива на одређеним појмовима који су углавном стандардизовани и који, иако немају строго

Слика 1: Шематски приказ целокупног система електронског пословања у једном развијеном царинском систему

део с леве и десне стране од транзита у коме су наведени аутоматизовани системи увоза и извоза робе. Ради лакшег праћења, **наводимо краће описе и дефиниције елемената ова два система**:

- AIS означава „Аутоматизовани увозни систем", као систем који омогућује увознику робе да поднесе царинску декларацију и плати царинске дажбине према седишту своје компаније, а (евентуална) контрола пошиљке обавља се на другом месту, најчешће приликом уласка робе на царинско подручје;
- ICS означава „Увозни контролни систем", као обавезу увозника робе да у законски прописаном року пре уласка робе на царинско подручје електронски поднесе податке царинским органима ради спровођења анализе ризика у погледу сигурности и безбедности те пошиљке;
- AES означава „Аутоматизовани извозни систем", као систем који омогућује да извозник робе поднесе извозну царинску декларацију према седишту своје компаније, а (евентуална) контрола пошиљке обавља се на другом месту, најчешће приликом напуштања царинског подручја;
- ECS означава „Извозни контролни систем ", као систем који обавезује извозника да у законски прописаном року пре изласка робе с царинског подручја електронски поднесе податке царинским органима ради спровођења анализе ризика у погледу сигурности и безбедности те пошиљке.

Како би осигурала благовремену припрему за увођење ових система електронског пословања, Управа царина је у претходном периоду поднела молбу за средства из претприступног фонда IPA 2013, и у овом тренутку (иако још увек нема званичне потврде) све указује на то да ће Европска комисија одговорити позитивно на упућену молбу. Уколико средства буду одобрена, а у складу с Пројектном идејом коју је сачинила Управа царина у сарадњи са страним експертима, овим Пројектом реализовала би се прва фаза, која подразумева унапређење капацитета у области људских ресурса и знања из области аутоматизације увоза и извоза робе, како би се након тога приступило подношењу молбе за средства која би се користила за непосредно увођење и ових аутоматизованих система.

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

Промена правне форме привредних субјеката

Током пословања једног привредног субјекта потреба за променом његове правне форме може настати из најразличитијих разлога. Иако закон ову промену начелно не забрањује, важно је знати који се облици не могу мењати и у које облике правне промене нису могуће

Привредни субјекти послују у одређеном статусном облику, односно правној форми (на пример, као ортачко друштво). Приликом оснивања привредног субјекта сами оснивачи одређују (бирају) правну форму, а могуће правне форме прописане су законом.

Оснивач привредног субјекта код избора правне форме опредељују различити разлози, а потреба за променом претходно изабране правне форме може настати и током самог пословања. Разлоге и анализу очекиваних ефеката промене правне форме образлажу директори привредног субјекта и подносе их скупштини (у пракси иницијатива потиче од чланова – осим код акционарског друштва с великим бројем акционара), а овај документ (као и разлози код оснивања) остаје непознат трећим лицима изван привредног субјекта и не региструје се. У најкраћем, **приликом промене правне форме један привредни субјект се из једног облика преображава у други могући облик**.

Промена правне форме регулисана је (пре свега) Законом о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011, у даљем тексту: Закон) који је основни статусни закон (на чије одредбе упућују други закони). Тако се у члану 478. наводи: „Променом правне форме друштво прелази из једне правне форме у другу правну форму у складу са овим законом”. Дакле, постојећи привредни субјект не мора се ликвидирати и потом основати нови, већ привредни субјект једноставно „прелази” из једне правне форме у другу изабрану. Из овога следи да **промена правне форме друштва не утиче на правни субјективитет тог друштва**, што у пракси значи да друштво не мења матични број, чиме је **омогућен континуитет у његовом пословању**. Када се предузетник организује као привредно друштво, долази до промене матичног броја, тачније добија се нови – што је логична последица чињенице да делатност више не обавља физичко лице-предузетник, већ то чини правно лице. Предузетник не мења правну форму, већ наставља пословање у форми привредног друштва, па се и по називу ова промена разликује у односу на привредна друштва (једино би се у овом случају могло говорити о правном следбеништву, а у случајевима кад друштво мења правну форму – о континуитету). Обрнута ситуација (привредно друштво у предузетника) није дозвољена.

У нашем праву друштво не може да мења правну форму ако је у ликвидацији или у стечају. По природи ствари, ови поступци воде окончању друштва, док у случају промене правне форме и даље постоји воља да друштво настави да послује. Овом забраном спречавају се промена врсте одговорности оснивача за обавезе друштва и одуговлачење поступка.

Промена правне форме у стечају, међутим, могућа је као мера реорганизације, када се привредно друштво спасава од стечаја, односно стечајни поступак се привремено не спроводи, већ стоји као претња, уколико се реорганизација не спроведе.

О чему треба водити рачуна

Промена правне форме у други правно допуштен статусни

2) измене оснивачког акта друштва;
3) статут друштва, ако друштво мења правну форму у акционарско друштво;
4) одлука којом се именују чланови органа друштва;
5) документација прописана за оснивање дате форме друштва.

Практично, Регистру се подноси:
- регистрациона пријава промене правне форме привредног друштва;
- одлука надлежног органа о промени правне форме друштва;
- измене оснивачког акта друштва;
- статут друштва, ако друштво мења правну форму у акционарско друштво;
- одлука којом се именују чланови органа друштва;
- документација прописана за оснивање дате форме друштва;
- доказ о уплати накнаде за промену података.

А за промену облика организовања друштвеног предузећа:
- регистрациона пријава за промену облика организовања друштвеног предузећа;
- одлука о промени облика организовања;
- споразум о уделу државне својине у средствима које користи друштвено предузеће;
- закључак Владе о уделу државне својине у средствима које користи друштвено предузеће с предлогом споразума о уделу државне својине у средствима које користи друштвено предузеће;
- доказ о уплати накнаде за промену података.

На сајту Агенције за привредне регистре доступни су обрасци регистрационе пријаве, примери аката и висина накнаде.

Прослушавање...

Када се доноси међупресуда?
Ако је тужени оспорио и основ тужбеног захтева и висину тужбеног захтева, а у погледу основа ствар испуњава услове за доношење одлуке, суд може из разлога целисходности да пресудом само утврди постојање основа тужбеног захтева (међупресудом).

Шта је то апсолутна застарелост кривичног гоњења?
У питању је застарелост која настаје кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост кривичног гоњења.

Шта је то директни умишљај?
Директни умишљај је вид односа учиниоца кривичног дела према самом делу, а постоји онда када је учинилац знао какве ће последице дело произвести и када је такве последице и желео.

Шта је то измакла корист?
Измакла корист (*lucrum cessans*) јесте корист која би се стекла да није било штетне радње.

Шта означава латински појам *computatio civilis*?
Рачунање рокова по јединицама одређеним пуним данима, од пола ноћи до пола ноћи.

Накнада за уређивање грађевинског земљишта

Висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта не зависи од трошкова инфраструктуре, већ од критеријума површине, намене и вредности локације, односно земљишта на коме ће се налазити будући објекат. Уз све учесталије примедбе инвеститора да су накнаде за уређивање грађевинског земљишта превисоке, више је него очигледна неминовност реформе ове накнаде

Накнаду за уређивање грађевинског земљишта први пут је у законодавство Србије увела Влада ФНРЈ 29. 4. 1959. године, када је донета Уредба о привременом начину регулисања учешћа инвеститора у трошковима припреме и комуналног уређења грађевинског земљишта („Сл. лист ФНРЈ", бр. 19/59 од 13. 5. 1959. године), након чега је уследио и Закон о уређивању и коришћењу грађевинског земљишта („Сл. лист НР Србије", бр. 12/64). **Увођење ове накнаде и накнаде за коришћење грађевинског земљишта** у време самоуправне, социјалистичке привреде, суштински различите од стандардне тржишне каква данас постоји у Србији, у том тренутку је **представљало покушај уношења одређених елемената тржишних институција у нетржишни амбијент**, какав је била социјалистичка привреда.

Нестанак социјалистичке привреде и увођење институција стандардне тржишне привреде у Србији елиминисало је основу за опстанак наведене две накнаде онаквима какве оне јесу, стварајући потребу за проналажењем другачијег система финансирања изградње и одржавања комуналне инфраструктуре.

У тексту који следи размотрићемо тему накнаде за уређивање грађевинског земљишта као парафискалног намета будући да ће, барем према најавама, и после низа одлагања, новим Законом о планирању и изградњи, чији се улазак у скупштинску процедуру очекује до краја 2013. године, и ова област доживети значајне и неопходне промене.

Наиме, важећим Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009, 64/2010-УС и 24/2011) под појмом опремања, односно уређења грађевинског земљишта подразумева се изградња објеката комуналне инфраструктуре и изградња и уређење површина јавне намене. Законодавац је предвидео да се финансирање тих радова обезбеђује из средстава остварених од: закупнине за грађевинско земљиште, отуђења грађевинског земљишта, накнаде за уређивање грађевинског земљишта, конверзије права коришћења, односно права закупа и других извора у складу са законом.

Тако се **средства од накнаде за уређивање грађевинског земљишта искључиво користе за уређивање грађевинског земљишта и за изградњу и одржавање објеката комуналне инфраструктуре, што у пракси локалних самоуправа није баш увек случај**. Закон је даље дефинисао да накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор, те да се њена висина утврђује уговором који са инвеститором закључују јединица локалне самоуправе, односно овлашћено привредно друштво или јавно предузеће, а на основу критеријума и мерила које утврђује јединица локалне самоуправе. Ти критеријуми се односе на степен комуналне опремљености, као и на садржај годишњег програма

целини, услед постојања трансфера средстава из централног буџета у оне локалне.

Иако и цена услуге као механизам финансирања комуналне инфраструктуре доводи до субвенционисања инвеститора, односно нових корисника, буџетско финансирање доводи до далеко веће дисперзије оних који субвенционишу инвеститоре. Такође, **поставља се питање и транспарентности овог начина финансирања** с обзиром на то да порески обвезници не знају токове, односно усмеравања порезом прикупљених средстава.

На крају, **стиче се утисак да би** у смислу ефикасности, транспарентности, праведности, нових инвестиција и привредног раста и административне једноставности у области уређивања грађевинског земљишта и изградњи и одржавању објеката комуналне инфраструктуре, понајпре **комбинација сва три механизма донела жељене резултате**. Правилно балансирање ова три механизма, међутим, захтева опсежну стручну анализу, због чега се **намеће закључак да посао законодавца у реформи накнаде за уређивање грађевинског земљишта која следи неће бити нимало лак**.

LegalEnglish...

У рубрици која је пред вама доносимо избор израза и појмова из правничке терминологије на енглеском језику. Називи појмова и њихова објашњења дати су у изворном облику, јер то и јесте суштина ове рубрике – да њима овладате на енглеском језику.

Abide by means to accept a decision, a law or an agreement and obey it. For example, „the parties must abide by the terms of the agreement".

Depart from means to behave in a way that is different from what is usual or expected. For example, „we have departed from usual practice due to the exceptional circumstances of the case".

Enter into means: (1) to begin or become involved in a formal agreement. For example, „the parties entered into an agreement relating to a share sale"; (2) to begin to discuss or deal with something. For example, „the company agreed to enter into negotiations".

Factor in means to include a particular fact or situation when you are calculating something or thinking about or planning something. For example, „you must factor in labour costs when calculating the cost of the repairs".

Opt in means to choose to take part in something. For example, „all staff members have the chance to opt in to a pension plan offered by the company".

Set forth means to state something clearly or make something known. For example, „the position is set forth in paragraph 7 of the contract".

Abet. Encourage or help someone to do something wrong. For example, „the perpetrators were aided and abetted by the company representative".

Annul. To declare a contract to be no longer valid.

НОВО!

Јавне набавке сада и у саставу апликације Прописи.нет

Готово истовремено с доношењем веома важног новог Закона о јавним набавкама, апликацију Прописи.нет обогатили смо новом компонентом – Јавне набавке, која нашим корисницима омогућава праћење свих врста јавних набавки истом оном динамиком којом се оне објављују на Порталу јавних набавки.

Очигледне предности ове компоненте:

- дневно ажуран преглед јавних набавки и све пратеће документације, а све објављено у складу са Законом о јавним набавкама;
- јединствена претрага свих врста огласа и то по више различитих критеријума: по регионима, периоду важења огласа, статусу огласа, врсти поступка, наручиоцима;
- могућност избора потребне категорије предмета набавки о којој ћете е-поштом добијати потребна обавештења;
- све измене постојећих јавних набавки на једном месту;
- база победника тендера са информацијама у ком поступку јавне набавке је одређени понуђач победио.

Коришћење музичких дела и наплата ауторских хонорара

Да бисмо користили туђе власништво у свакодневном животу претходно морамо прибавити сагласност власника, јер би се, у противном, радило о неовлашћеној употреби која подлеже законском санкционисању. Исто важи и за музику, будући да је и музика роба – производ нечијег интелекта, талента и рада

Интелектуална права, односно интелектуална својина, која је као право својине утемељена у грађанским законима, истовремено је и фундаментални део људских права. Уметничке творевине израз су оригиналне, дакле, јединствене индивидуалности њихових твораца, који су овлашћени, по слову закона, да убирају плодове и користи које њихове творевине могу дати, односно, да једнако и под одређеним условима своје интелектуалне креације уступе другима на уживање.

Поред уметничке, дакле, естетске вредности, интелектуалне креације представљају и потенцијални извор прихода, како за свог ствараоца, тако једнако и на нивоу друштвене заједнице (легални промет права). Интелектуалне креације окосница су културе једне заједнице, услов културног диверзитета, али су, као такве, осетљиве на комерцијалну експлоатацију и тржишне трендове.

Музика је законом заштићено ауторско дело

Када говоримо о музичким ауторским делима, са аспекта ауторског права говоримо о ауторима нотног записа, ауторима музичког аранжмана, односно ауторима текста (уколико није у питању инструментална музика). Даље, са становишта закона, можемо говорити и о сродним правима интерпретатора, дакле, извођача музичког дела, као и о сродним правима произвођача фонограма (било одвојено било пак заједно када је фонограмски запис интегрисан у видеограмски запис – слика и тон).

У највећем броју случајева (осим у онима које изричито наводи законодавац, а који се односе на ограничења ауторског права), да бисте користили нечије ауторско дело, дакле, и музичку композицију, односно тему, морате затражити дозволу наведених аутора, односно других потенцијалних носилаца ауторских права. Упрошћено говорећи, и музика је „интелектуална роба", материјализовани производ нечијег интелекта, талента и рада.

Са почетком новог миленијума, технолошки развој је допринео томе да значај права интелектуалне својине, дакле, интелектуални капитал буде већи него икада пре тога. Све

МУЗИКА У ПРОЦЕНТИМА

Статистика говори да најмање 60% сваког радијског програма, па и оног чији програмски концепт можемо назвати информативним, сачињава музика. Готово 40% музике заступљено је у програмима телевизијских станица, независно од њиховог програмског опредељења. Музика је, неспорно, неизбежан „зачин" и саставни део сваког радијског и телевизијског програма, односно учесник сваког рекламног спота без изузетка.

шаље колективној организацији основне податке о радио/ТВ станици и Сокој ће кориснику обезбедити дозволу емитовања целокупног светског музичког репертоара. Корисник ће платити ауторску накнаду сразмерно приходима које остварује, са обавезом да организацији редовно шаље податке о музичким делима која су емитована, како би се накнада обрачунала што прецизније и исплатила ауторима чија су дела и коришћена. **Основица за обрачун накнаде и примену процента који је одређен тарифом јесте целокупан приход** РТВ станице који је у функцији емитовања програма. За аутора чије се дело емитује, заиста је неважно да ли је реч о комерцијалном приходу који РТВ станица зарађује од реклама, спотова, разних комерцијалних садржаја или држава има интереса да у неку станицу инвестира, па велики део прихода чине буџетска издвајања – субвенције, дотације и слично. Није од значаја ни то да ли је неко емисионо предузеће успело да прибави донације и на који начин зарађује. **Битно је да заради доприноси и њихова музика, те да су део прихода остварили и музички аутори**.

Како се обрачунавају и убирају ауторске накнаде од корисника музичког репертоара?

Све регистроване колективне организације, па и Сокој, од корисника музичког репертоара наплаћују износе ауторских хонорара по основу саопштавања јавности музичких дела чије ауторе Сокој заступа по основу чланства, закона или уговора са иностраним организацијама.

Средство наплате, односно ценовник, као и критеријуми на основу којих се врши убирање, наплата, односно утврђивање обавезе корисника, чини Тарифа колективне организације, која подлеже инструментима контроле надлежних инстанци државне управе за питања интелектуалне својине, и потом се објављује у службеном гласилу Републике Србије. То је тарифа накнада које наплаћује Сокој – Организација за заштиту ауторских музичких права, која садржи износе накнада које Сокој наплаћује корисницима за сваки облик коришћења музичких дела која чине репертоар Сокоја.

Репертоар Сокоја чине музичка дела:

1) домаћих аутора и носилаца ауторских права, чланова Сокоја, који су уговором уступили своја права Сокоју, на основу Закона о ауторском и сродним правима;

2) домаћих аутора и носилаца ауторских права, чланова Сокоја, чија права Сокој штити на основу пресумпције из Закона о ауторском и сродним правима, осим у случају када се изричито индивидуално изузму из система колективне заштите;

3) страних аутора и носилаца ауторских права, чија права Сокој такође штити на основу Закона о ауторском и сродним правима.

О тарифама накнада и делатности организације Сокој погледати на *http://www.sokoj.rs/*.

За коришћење репертоара корисник је дужан да:

- прибави дозволу организације закључивањем уговора о неискључивом уступању права коришћења музичког репертоара;
- достави све релевантне податке за утврђивање висине накнаде која је утврђена за сваку врсту коришћења одговарајућом тарифном класом, односно тарифним бројем;
- достави податке о коришћеним музичким делима који садрже пун назив музичког дела, име аутора и коаутора, као и трајање извођења; и
- плати ауторску накнаду која је утврђена за сваку врсту коришћења одговарајућом тарифном класом, односно тарифним бројем.

У случају да се музичка подлога (у конкретном случају за рекламни спот, важи и за музику уопште) користи са фонограмског записа, правом је обухваћена и колективна организација произвођача фонограма – ОФПС; ако се у музичкој подлози користи интерпретација, тада и организација интерпретатора – ПИ, по сличним принципима колективног остваривања ауторских и сродних права као и Сокој.

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

Порески календар

5. НОВЕМБАР

- Подношење захтева за субвенционисање пореза на зараде за исплате извршене у претходном месецу – на обрасцу ЗСП
- Достављање обавештења о закљученим уговорима по основу естрадних програма у претходном месецу – Образац ОЗУ
- Достављање извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом за претходни месец – на обрасцу ИОСИ
- Подношење захтева за субвенционисање доприноса за ПИО за исплате у претходном месецу – на обрасцу ЗСД
- Подношење месечног обрачуна промета за свако уплатно-исплатно место кладионице
- Подношење извештаја о збиру дневних обрачуна по аутомату
- Подношење извештаја о стању механичких и електронских бројчаника по сваком аутомату
- Подношење збирног месечног обрачуна накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама – на обрасцу ЗМОН
- Плаћање накнаде за игре на срећу

13. НОВЕМБАР

- Подношење месечног обрачуна пореза на премије неживотних осигурања за претходни месец – на обрасцу МОППНО
- Плаћање пореза на премије неживотног осигурања за претходни месец
- Подношење пријаве и плаћање ПДВ-а за октобар за порез дужника који није обвезник ПДВ-а

15. НОВЕМБАР

- Плаћање аконтације пореза на приходе од самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање дориноса на приходе од самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере за претходни месец
- Плаћање доприноса за самосталне уметнике за четврти квартал
- Плаћање доприноса за пољопривреднике за четврти квартал
- Подношење пореске пријаве за ПДВ за претходни месец

Практични аспекти државинске заштите

Институт државине и концепт њене правне заштите представљају кост у грлу и тачку спотицања свима који нису правне струке па врло тешко разумеју овај институт и не пропуштају да истакну његову неправедност и дискутабилност. Овакав став донекле има смисла, будући да државина и *није ūраво*. С друге стране, она *није ни неūраво*

У тексту који следи покушаћемо да кроз призму закуподавних односа приближимо концепт државине и државинске заштите, будући да је она од кључног значаја за разрешење многих спорних уговора о закупу.

Закупци се врло често понашају неодговорно, наносећи материјалну штету закуподавцима и одбијајући да сносе било какву накнаду за то, а закуподавци се у таквој ситуацији осећају немоћно, сматрајући да им држава обезбеђује врло слабу правну заштиту. И будући да су неупућени у сопствена права, закуподавци све то трпе беспомоћно, плаћајући рачуне за комуналије и сносећи друге трошкове редовног одржавања објекта, а које би иначе требало да сносе сами закупци. Неретко се, међутим, дешава да поставка овог проблема буде и обрнута. Наиме, постоје и случајеви у којима се закуподавци понашају супротно закону и уговору, трудећи се да на сваки могући начин закупце неосновано и без упозорења иселе из њихових станова.

У наставку текста објаснићемо на који би начин закуподавци, баш као и закупци, требало да реагују у бројним ситуацијама, те како да покрену механизам судске заштите уз помоћ којег би у кратком року могли да остваре своја права. Осим тога, илустроваћемо и два примера из судске праксе по државинској тужби.

И премда на први поглед не изгледа тако, закуподавни односи јесу заиста велики проблем, будући да се директно тичу великог броја наших суграђана. Од 2,4 милиона стамбених јединица, колико их има у Републици Србији, у 2,1 милион заиста и живе власници и њихове породице, док је остатак издат у закуп или је напросто напуштен. Па тако, 300.000 наших грађана живи под туђим кровом, а 800.000 објеката је напуштено.

Мало је познато да је у Београду издато 10% укупних стамбених површина, а тај проценат је још и већи у Новом Саду, где износи 15%.

Државина

Државина је законом заштићена фактичка власт на ствари, што представља околност од суштинског значаја за разумевање овог института. Будући да потиче из римског права, овај институт је преузет и инкорпорисан у све континенталне правне системе који се на њему заснивају, укључујући, дакле, читаву Европу, са изузетком Велике Британије и Републике Ирске.

Државина, дакле, није право. **Правна заштита фактичке власти заправо је један велики изузетак**, јер државни правни поредак, по правилу, врши заштиту права, а никако голе силе. Или, можда, овде и није реч о голој сили?

Најпре ћемо објаснити шта представља институт државине, а затим и начин на који се она штити, те како можемо предупредити проблеме који могу настати када своју непокретност предамо другом лицу

Посесорни, односно државински спор карактеристичан је по томе што се у њему не расправљају правна, већ само фактичка питања.

У државинском спору привремено се решава нарушено стање, па се зато и доноси решење, а у својинском спору власнику се даје право, сходно чему се и доноси пресуда.

Тужба за повраћај државине јесте тужба коју подиже бивши држалац против садашњег држаоца, који му је ствар одузео. Решењем којим се усваја тужбени захтев у државинском спору наређује се успостављање пређашњег стања, тј. враћање државине на ствари, односно обустава узнемиравања и изриче забрана даљег сметања под претњом новчане казне. То се остварује предајом одузете ствари тужиоцу, односно предузимањем радњи којима се отклања материјално стање којим је вршено сметање државине. Уколико ове радње тужени сâм не изврши у року који му је остављен за добровољно извршење (париципони рок), приступиће се принудном одузимању ствари и њеној предаји тужиоцу, односно радња којом се отклања сметање извршиће се преко трећег лица на терет туженог. Када је у питању радња коју тужени мора да изврши лично, а он то ипак не учини, тада се наплаћује новчана казна која му је запрећена у решењу. Ако тужени прекрши забрану поновног сметања наплаћује се новчана казна која му је запрећена и запретиће му се новом казном за случај да се то сметање понови. Сходно томе, у случају поновног сметања државине, не подиже се нова тужба, већ се захтева извршење раније донетог решења, онолико пута колико се сметање понови.

Тужба због узнемиравања (сметања) представља тужбу којом (држалац) тражи заштиту против узнемиравања. Сметањем државине сматра се било која радња којом се омета мирна државина. Сметање државине се може састојати у томе што закуподавац закупцу одјави телефонску линију, струју или воду, како би га тиме натерао да се исели. Све поменуте радње су забрањене јер представљају сметање државине.

У спору који се покреће овом тужбом ствар се налази код тужиоца. Активно је легитимисан држалац ствари, а пасивно је легитимисан онај ко врши узнемиравање. Тужбом се захтева обустава понашања којим се врши узнемиравање и забрана даљег узнемиравања. Да би успео са својим тужбеним захтевом, тужилац мора доказати да је држалац и да постоји узнемиравање. Дакле, као што је већ поменуто, суд пружа заштиту према последњем стању државине и насталом сметању, при чему није од утицаја правни основ државине и савесност самог држаоца. Према томе, право на заштиту има и држалац који је државину стекао силом, потајно или злоупотребом поверења, осим према лицу од кога је на такав начин дошао до државине. Тужилац може да буде и судржалац у односу на другог судржаоца или судржаоце.

Закључак

Из свега изложеног лако се може закључити колики је значај државине, будући да се она врло ефикасно штити судским путем и хитношћу и сумарношћу самих државинских спорова. Уколико неко лице има уједно и својину и државину на одређеној ствари, па му та ствар у неком тренутку буде одузета, адвокати дају предност покретању државинског спора, уместо својинског, будући да је исход далеко бржи и ефикаснији, услед чега власник знатно брже долази у посед ствари која му је одузета.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да питања можете поставити коришћењем одговарајућих е-адреса у заглављу тематских рубрика. Настојаћемо да одговоримо на свако од њих!

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

П: *Правно лице нерезидент (власник 95% удела) извршило је пренос удела без накнаде на физичко лице резидента (власник 5% удела). Након извршеног преноса правно лице нерезидент има 90% удела, а физичко лице резидент 10% удела. Физичко лице резидент врши функцију директора друштва са заснованим радним односом у својству оснивача.*

Уговор о преносу удела потписан је, оверен и промена спроведена у Агенцији за привредне регистре. Уговорне стране су се сагласиле да:

- *преносилац удела нема неизмирене обавезе према Друштву, нити Друштво има неизмирене обавезе према преносиоцу удела;*
- *стицалац даном закључења овог уговора прихвата оснивачки улог и оснивачка права и обавезе који су му овим уговором пренети, а који су у складу са законом и оснивачким актом друштва.*

Да ли наведени пренос удела подлеже било каквом опорезивању, с обзиром на то да је Законом о порезима на имовину, од опорезивања порезом на наслеђе и поклоне изузет пренос удела у правном лицу?

О: Према одредбама члана 160. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 36/2011 и 99/2011), пренос удела у друштву са ограниченом одговорношћу (у даљем тексту: друштво) слободан је, осим ако је оснивачким актом другачије одређено. На пример, ако је у питању двочлано друштво, па један од чланова жели да иступи из друштва, а да при том свој удео поклони преосталом члану, такав поступак је правно могућ. Услов је да се по овом правном послу закључи уговор у писаној форми са овереним потписима преносиоца и стицаоца (члан 175. ст. 1. Закона о привредним друштвима).

Какав је порески третман преноса без накнаде удела у друштву? Према одредбама Закона о порезима на имовину („Сл. гласник РС”, бр. 26/2001, „Сл. лист СРЈ”, бр. 42/2002 – Одлука СУС и „Сл. гласник РС”, бр. 80/2002, 80/2002 – др. закон, 135/2004, 61/2007, 5/2009, 101/2010, 24/2011, 78/2011, 57/2012 и 47/2012), „на пренос удела у правном лицу по основу уговора, не плаћа се ни порез на наслеђе и поклон, ни порез на пренос апсолутних права (мишљење Министарства финансија, бр. 413-00-01921/2010-04 од 6. 7. 2010).

Одредбом члана 25. ст. 2. тач. 5) Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС”, бр. 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007 и 93/2012) прописано је да се порез на додату вредност не плаћа на промет удела.

Такође, у случају када порески обвезник – привредно друштво без накнаде изврши пренос удела, не утврђује се капитални губитак према одредбама Закона о порезу на добит правних лица, пошто је реч о бестеретном располагању (преносу без накнаде) дела сопствене имовине.

Према томе, пренос удела у друштву, с члана на члана, иако има карактер поклона, ослобођен је плаћања пореских обавеза.

РАДНИ ОДНОСИ

П: *Ако је запослени стекао право на јубиларну награду у 2011. години, и њему је исплаћен неопорезиви износ, да ли може у 2013. години да му се исплати*

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 3 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (**59.162 × 3 = 177.486**)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (**59.162 × 3 = 177.486** дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до **17.376** динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до **3.476** дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до **2.086** дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", број 86/07)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 63/2013)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, **591.620** дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Календар догађаја...

1. НОВЕМБАР 2013.	**Конференција продајних стратегија** Привредна комора Београда
7. НОВЕМБАР 2013.	**Једнодневни инструктивни семинар: Анализа новчаних токова и финансијско планирање у функцији унапређења ликвидности привредног друштва** Привредна комора Србије
8. НОВЕМБАР 2013.	**Инфо сесија: Нови ЕУ програми 2014–2020 и могућности за привреду у 2014. години** Привредна комора Београда
20. НОВЕМБАР 2013.	**Инструктивни тренинг – семинар: Девизно пословање у складу са новим прописима** Регионална привредна комора Нови Сад
26. НОВЕМБАР 2013.	**Једнодневни семинар: Праћење задовољства корисника кроз поступање са приговорима** Привредна комора Србије
27. НОВЕМБАР 2013.	**Једнодневни инструктивни семинар: Интерна ревизија – кључ финансијских и оперативних побољшања у пословању** Привредна комора Србије

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ